

Sosiaali- ja terveysministeriö
Sote-keskuksia koskevien malliasiakirjojen kuulemistilaisuus 14.3.2018

STM091:00/2017
STM/3421/2017

Suomen Yrittäjien näkemykset Sote-keskuksia koskevista asiakirjamalleista

Asiakirjaluonnokset ja niitä koskevat kysymykset

Sosiaali- ja terveydenhuollon uudistuksen valmistelussa on laadittu suuntaa antava ohjeistus ja asiakirjamallit maakuntien tueksi. Kuulemistilaisuudessa käsitellään seuraavia sote-keskustoimintaa koskevia asiakirjoja:

1. Maakunnan tekemän **Hallintopäätöksen malliehdot** (luonnos);
2. Hallintopäätöksen liitteeksi tuleva **Palvelukuvausmalli** (luonnos) sekä
3. **Palveluntuottajan ja maakunnan välillä laadittavan Sopimuksen mallipohja** (luonnos).

Kuulemistilaisuuden osallistujia on pyydetty erityisesti pohtimaan seuraavia kysymyksiä:

1. Onko asiakirjakokonaisuus maakunnille ja palveluntuottajille käytännössä hallittava?
 - a. Suomen Yrittäjien mielestä ei ole. Kokonaisuus on liian monimutkainen. Esimerkit ja lain velvoitteet ovat nyt sekaisin.
2. Ovatko ehdot selkeitä, riittävän tarkalla tasolla ja nykykäytäntöjen mukaisia?
 - a. Suomen Yrittäjien mielestä ehdot ovat epäselkeitä, ja liian yksityiskohtaisella tasolla. Maakunnalle syntyy harha, että sen on vaadittava palveluntuottajilta kaikkia asiakirjoissa mainittua, vaikka ne on tarkoitettu vain esimerkeiksi.

3. Puuttuuko ehdoista jotain tai onko niissä jotakin turhaa?
 - a. Niistä puuttuu irtisanomis- ja vahingonkorvaus- taikka sopimussakkokohdat kokokaan, tai ne on yksipuolisesti asetettu vain palveluntuottajalle, eikä lainkaan maakunnalle.
 - b. Turhat kohdat esitämme tässä lausunnossa:

Suomen Yrittäjien näkemykset

On myönteistä, että yhteisiä malliasiakirjapohjia valmistellaan maakuntien käyttöön. Tämä tekee varautumisesta todennäköisesti vaivattomampaa niin maakunnille kuin palveluntuottajille. Suomen Yrittäjien lähtökohta on, ettei sopimuksilla pidä eikä saa kiristää sote-keskuksille asetettavia vaatimuksia siitä, mitä laki niiltä edellyttää. Pienenkin on niitä voitava noudattaa.

Valinnanvapauslakiluonnoksessa (HE 16/2018 vp) nostetaan korkealle kynnyksen sote-keskuksen perustamiselle. Ei ole syytä lisätä vaatimuksia enää sopimusluonnoksissa, sillä näköpiirissä on, että pienet lääkäriasemat eivät enää ryhdy sote-keskuksiksi, vaan ainoastaan jatkavat toimintaansa nykyisessä laajuudessa.

Sopimus sekä liitteet ovat pituudessaan ja yksityiskohtaisuudessaan vaikeaselkoisia. Ne sisältävät liikaa ristikkäisiä viittauksia. Ymmärrettävyyttä heikentää, että itse sopimuksessa on ehtoja, joita täsmennetään liitteissä. Ne tulisi olla vain jommassakummassa.

Luonnosasiakirjat olisivat pk-yritysmuonnetsemia, jos rakenne olisi esimerkiksi kyllä/ei-kysymyksistä koostuva pitkä lista, joita on käytössä nykyisin palvelusetelituottajaksi ilmoittautuessa. Kyllä/ei-kysymyslista ohjaa toimintaa tehokkaammin muistuttamalla listanomaisesti, missä kaikissa asioissa prosessin on oltava kunnossa.

Erityisen moitittavaa on, ettei vahingonkorvaus- tai sopimussakkoriskiä ole lainkaan maakunnalla, vaan yksinomaan palveluntarjoajalla. Ne on lisättävä myös maakunnalle, sillä sopimusluonnokset asettavat velvoitteita myös niille. Myöskään vakuuksien vaatiminen palveluntuottajalta ei ole perusteltua. Vakuuksien vaatimisesta tulee luopua, sillä se rajoittaa markkinoille tuloa muutoin jo erittäin säännellylle toimialalle.

Suuri ongelma on, että sote-keskuksen sosiaaliohjaajalta edellytetään työsuhdetta 30 h viikossa. Se on liian iso riski pk-toimijalle. Koska etäyhteyskonsultaatiot ovat lähtökohtaisesti sallittuja muissakin sote-keskuksen palveluissa, tulisi näin olla myös sosiaaliohjaajan kohdalla

Yksityiskohtaisia huomioita

Mallisopimus

Lainsäädäntöä pidemmälle menevät ainakin seuraavat mallisopimuksen kohdat. Esitämme niiden tarkistamista ja tarvittaessa poistamista:

5.2. Tilaajavastuulain mukaiset selvitykset. Muotoilu antaa ymmärtää, että nämä tulisi antaa aina maakunnan pyytessä. Huomautamme, että tilaajavastuulain edellyttämä tiheys ja laajuus tulee olla riittävää. Asiakirjojen koostaminen ja toimittaminen on aina kustannus niin tilaajalle kuin toimittajalle.

6.1. Työeläke- ja tapaturmavakuutuksia ei tule edellyttää joka tilanteessa, vaan ainoastaan silloin kun nämä on ao. lakien johdosta järjestettävä

Luku 8. Viestintä ja markkinointi. Emme näe tarvetta säätää näistä sopimuksissa.

Luku 10.2. Olisi syytä lisätä lauseke arvonlisäveron käsittelystä/oikaisusta tarvittaessa jälkikäteen esimerkiksi seuraavasti: ”Jos jälkikäteen ilmenee, että palveluntuottajalle maksettavista korvauksista olisi tullut suorittaa arvonlisäveroa, suorittaa maakunta vastaavan summan palveluntuottajalle viivästysseuraamuksineen tai sitoutuu antamaan ns. kuittaussitoumuksen, mikäli veroviranomainen sen hyväksyy”.

Palvelukuvausmalli

Kohta 2.1.1.

”Merkittävä henkilövaje” on mainittu seikaksi, joka tulee ilmoittaa välittömästi maakunnalle. Epäselväksi jää, mikä on merkittävä henkilövaje, ja miten tällainen tiedontarve on perusteltu.

Maakunnalla olisi luonnoksen mukaan oikeus varsin lavea oikeus jarruttaa vastuuhenkilöiden vaihtamista. Jos tällainen oikeus on ylipäättään tarpeellinen, sitä pitää supistaa.

Kohta 2.2.

Tulisi lisätä, että palveluntuottaja on velvollinen antamaan puolueetonta tietoa asiakasseteliin liittyvään valintaan.

Kohta 4.2.1.1.

Tulisi sallia luonnosta laajemmin se, että konsultaatiot tai kuntoutustarpeen arvioinnit voidaan tehdä esimerkiksi alihankkijan tiloissa silloin kun se on tarkoituksenmukaista. Näin voi olla esimerkiksi arvioinnissa käytettävän välineistön sijainnin johdosta.

Sivuilla 13 ja 14 on esimerkkejä erityisaloilta. Esimerkit ovat lukijalle informatiivisia, mutta näiden kaikkien luettelu nimenomaan palvelukuvauksen mallipohjassa vaikuttaa lähinnä nostavan sote-keskukseksi ryhtymisen kynystä. On todennäköistä, että maakunnat alkavat osan sijaan vaatia kaikkia esimerkeissä lueteltuja seikkoja sote-keksuksiltaan. Tällöin markkina ei avaudu siten kuin valinnanvapaussääntelyn tavoite on. Konsultaatiot lasten reumaan liittyen on esimerkki ylimitoitetuista vaatimuksista. Malliasiakirja ei tällöin toimi enää vain mallipohjana, vaan maakuntien valtionohjauksen välineenä.

Kohta 6.4.

Kohta vie palveluntuottajilta oikeuden erillisiin korvauksiin tartuntatautien torjuntatoimenpiteissä. Kirjaus ei ole hyväksyttävä. Vaadimme erilliskorvauskiellon poistoa. Se rajaa maakunnan toimivaltaa päättää korvauksistaan ilman perustetta.

Kohta 9.3.

Luonnos on kirjoitettu siten, että se velvoittaa sote-keskusta käyttämään maakunnan määrittämiä tietojärjestelmäpalveluita, muttei velvoita maakuntia sellaisia tarjoamaan. Jos maakunta palveluita tarjoaa, kulut on vyyrytetty sote-keksukselle. Kirjaus ei ole tasapuolinen. Maakunnilla ei ole mitään velvollisuuksia, vain oikeuksia. Kohtaa tulee tasapainottaa.

Hallintopäätöksen malliehdot

Suomen Yrittäjät yhtyy Suomen Kuntoutusyrittäjät ry:n lausunnoissa esitettyihin näkemyksiin ja vaatimuksiin tämän asiakirjaluonnoksen osalta. (Liite)

Lisäksi luvun 2.2. listan kohta 5 herättää nyt kysymyksiä, mitä tarkoittaa ”väliaikainen” sote-keskuksen valinta

Luvun 3.3. lista on hyvä. Tosin varsinaiseksi mallisopimus pohjaksi olisi riittävää (ja luonnosta selkeämpää), että mallissa olisi vain 3.3. luvun listan asiat. Nyt mallisopimus pohja on vaikeaselkoisempi, kuin tämä hallintopäätöksen malliehtojen sivuviittaus palvelusopimukseen.

Listan kohdassa 12 (ja vastaavassa kohdassa mallisopimusta) tulisi huomioida, että palkkojen yleiskorotukset kompensoidaan korvaustasossa automaattisesti ja reaaliaikaisesti.

Luvun 4.1. kohta 4: Esitämme kohdan ensimmäisen ja viimeisen virkkeen poistamista, jotta ristiriitaisuudet poistuvat. Suomen Yrittäjien mielestä ei voi olla sopimusrikkomus, jos sote-keskus kieltäytyy uusista asiakkaista, jos ne vaarantavat kyvyn palvelutason mukaisiin palveluihin. On järjestäjän eli maakunnan (eikä palveluntarjoajan) vastuulla seurata tilannetta, ja lisätä sote-keskuskapasiteettia, jos palveluntarjoajat ilmoittavat uhkaavasta ruuhkasta.

Luvun 4.4. kohta 4: ”lisäkoulutetut sairaanhoitajat” -termi: Jättää epäselväksi, tarkoittaako lisäkoulutus lääkkeen kirjoittamisoikeutta vai mitä.

Vakuudet

Luvussa 6.2. on säädetty vakuuksista. Suomen Yrittäjät ei näe missään tilanteessa tarvetta vakuuksille. Sote-keskuksen perustamis- ja toimintaehdot on kirjattu valinnanvapauslakiin (HE 16(2018 vp)). Laki ei pidä vakuuksia tarpeellisina, joten hallintopäätösehtoluonnoksen vakuus-kohdassa on kyse vain maakunnan suosivasta vallankäytöstä. Suosivuus näkyy kohdassa 10, mikä vapauttaa maakunnan liikelaitokset vakuusvaatimuksesta.

Esitämme ensisijaisesti vakuuksien poisottamista luonnosasiakirjoista. Toissijaisesti esitämme kohdan ulottamista myös maakunnan liikelaitoksiin.

Varaamme mahdollisuuden lausua luonnoksista vielä myöhemmin.

Satu Grekin

kilpailuasioden päällikkö

Suomen Yrittäjät

Liite: Suomen Kuntoutusyrittäjät ry:n lausunto